

LEILA TUURE

NARUKARUSELLI

Narukaruselli

Leila Tuure

Narukaruselli

SAGA Egmont

Narukaruselli

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1992, 2021 Leila Tuure and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728238332

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Luku 1

Lydia seiso iillaksi hiljentyneen kauppatorin keskellä katsellen tiukasti edessään oleva rakennustyömaata. Essi kyhjötti hänen vierellään. Lydia tunsi, miten tyttö värisi kylmästä ja yritti tunkeutua lähemmäksi painaen leukaansa hänen takkinsa turkisreunukseen. Olipa hyvä että hän oli kevätpäivän houkutuksista huolimatta ottanut naulakosta vielä talvitakin ylleen. Se oli lämmin. Vielä paljon tärkeämpi syy pukeutua siihen oli kuitenkin se, että Lydia oli ylen ihastunut upeaan hopeakettureunukseen, joka kiersi kiiltävänä ensin kaula-aukon ja jatkui sitten muhkeana etukaistaa takin helmaan saakka. Haikeana hän joutuisi kohta panemaan sen pukupussiin ja viemään säilöön kesäksi. Nyt se lämmitti suloisesti. Hattu taas oli ihan liian keväinen peittäessään vain päälleen. Mutta muodikas se oli. Se nousi otsalta korkealle sileänä ja yksinkertaisena koristeenaan vain pikkuinen kullanvärinen solki, jossa keinui kolme pisanan muotoista helmeä. Hatun päällinen oli soikean lautasen muotoinen ja takaa se oli paljon matalampi kuin edestä.

Lydia oli kyllä huomannut Essin tirs kuvan salaa, kun hän pani sen ensimmäistä kertaa päähänsä, muttei hän ollut välittänyt siitä vähääkään. Hänestä se oli ehdottoman tyylikäs.

Essilläkin oli sentään talvitakki, mutta sen kaulus oli vain samettia. Ensi talveksi pitää tytöllekin laittaa kunnon karvaa, Lydia päätti. Tyttö oli kovin sievä kylmän tuulen punaamine poskineen ja kirkkaine silmineen. Vaaleanruskeat otsakiehkurat olivat puhjenneet esiin lapinvärisen lakin alta. Korvat ainakin olivat lämpöisessä, Lydia rauhoitteli itseään vilkaistessaan tytön päähineen poronkarvaisia keltapunaisten huopakukkasen koristamia korvallisista.

Essi rutisti Lydian kättä ja tunsu tädin löysässä kilahtelevat sormukset. Vaikkei hän nähnyt niitä, hän tiesi lapasen kätöksä olevan neljä sormusta. Yksi niistä oli harmaa rautasormus. Sen tati oli saanut luovuttaessaan sodan aikana painavat, kultaiset vihkisormuksensa ”maan puolustusvalmiuden lisäämiseen” niin kuin hän ilmaisi asian. Ne Essin isä oli vuosia sitten pujottanut morsiamensa sormeen. Isän vihkisormus oli kotona salin kaapissa ja Lydia oli luvannut antaa sen Essille. Essi voisi pienentää sen joskus itselleen sopivaksi taikka teettää siitä vaikka korvarenkaat. Se oli iso ja paksu sormus. Rautasormuksen kanssa samassa sormessa oli kaksi vielä uuden näköistä, kiiltävää kultarengasta. Lydia oli mennyt uudelleen naimisiin talvisodan jälkeen. Karrin kanssa. Ja Karrilta hän oli saanut myös sen pikkuisen sormuksen, jossa oli soikea savutopaasi. Sitä Lydia piti pikkulillissään.

Essi liikutteli lapasen läpi tädin sormuksia ja pohti tämän kummallista avioliittoa. Hän ei ollut varma, voiko sitä edes kutsua avioliitoksi, sillä puoliset asuivat eri paikoissa. Samassa kaupungissa, tietysti, mutta tati ei ollut suostunut muuttamaan

Karrin luo joen toiselle puolelle, eikä Karri tädin taloon. Sen Essi saattoi ymmärtääkin, koska tädin talo oli oikeastaan kuulunut tädin entiselle miehelle, siis Essin isälle. Essi tuhahti aikuisten kummallisuuksille. Ja saman tien sillekin, että vaikka Lydia oli ollut naimisissa Essin isän kanssa, niin hän ei ollut kuitenkaan Essin äiti. Omaa äitiään Essi ei oikeastaan muistanut, paremminkin hän muisti äitinsä miehen, sen Moilasen, joka niin vihasi ja kuritti häntä. Eihän Essi sille voinut mitään, ettei hän ollut Moilasen lapsi ja että semmoinen häpeä, jota hän ei oikein vielääkään ymmärtänyt, liittyi hänen syntymäänsä. Lydia-täti ei siitä koskaan halunnut puhua. Toivo hänelle oli kertonut sen vähän, mitä hän tiesi. Eikä se ollut paljoa.

No, joka tapauksessa Lydia ja Karri asuivat eri taloissa, vaikka maassa oli niin suuri asuntopula, että lapsikin oli siitä selvillä. Kotona siitä puhuttiin vähän väliä ja silloin etenkin, kun Lydia oli joutunut luopumaan naulalaatikosta tai jostain muusta ehdottoman tärkeästä rakennustarvikkeesta tehtaan toimitettua kaiken jollekin asuntotyömaalle. Silloin hän jurputti ja pärpätti, muttei hetkeäkään ajatellut, että olisi voinut osaltaan helpottaa tilannetta muuttamalla yhteen miehensä kanssa. Essi huokasi syvään ja seurasi hetkisen hengityspilvensä haipumista pakastuvaan iltaan.

Lydiakin huokaisi, mutta hänen huoahduksensa oli täynnä toiveikkuutta. Enää ei näkynyt jälkeäkään hänen vetoisasta ja hatarasta kauppatalostaan. Se oli purettu rakennustyömaan alta samoin kuin Toivon kummisedältään, setä Kronbergilta perimä asuintalokin. Lydiata oli vihlonut, kun hän oli seurannut pölypilvien pöllähtelyä miesten kiskoessa sorkkaraudoillaan hirsiseiniä hajalle. Tuuli oli riepottanut ikivanhoja tilkkeitä, sammalia ja sanomalehdenpaloja, ympäri toria, sorkkaraudat

olivat kirskahdelleet inhottavasti ja seinät olivat kaatuilleet pelottavasti ryskyen.

Lydia tuijotti entistä kiihkeämmin tyhjää tilaa edessään yrittäen nähdä siinä piakkoin nousevan talon, oman kauppahuoneensa, valmiina, komeana rakennuksena. Vaikka hän keskitti koko tahtonsa yritykseen, ei hän onnistunut. Hänen edessään oli vain syvä kuoppa ja sen kahdella sivustalla epätasainen lautareunus. Kuoppa oli valtava. Kun sitä oli kaivettu, Lydia oli seisonut siinä partaalla ja pelännyt hirveästi. Hän oli nähnyt silmissään, miten se yhtäkkiä hulvahti täyteen vettä. Taikka että sen reunat rohistuivat ja kura ja muta hautasivat alleen kymmenen lapiomiestä. Kaikenlaista hän oli kuvitellut, muttei mitään sentään ollut tapahtunut. Karri oli naureskellut hänen peloilleen ja pilaillut, että olisiko mikään hienompaa kuin tori järven rannalla ja kauppahuone torin laidalla.

Kohta päästäisiin pohjien valamiseen, sitten se alkaisi nousta. Vihdoinkin Lydia voisi nähdä, minkälainen siitä tulee. Lydian oli ollut kovin vaikeaa kuvitella pelkkiä piirustuksia oikeaksi taloksi, vaikka hän kuinka olisi yrittänyt. Sen verran hän niistä tiesi, että iso siitä tulee. Koko kaupungissa ei ollut montaa yhtä suurta taloa. No, kauppahalli tietenkin. Jokirannassa oli muutama. Ja kirkko. Raatihuone. Löytyyhän niitä!

Lydia oli jo uskonut, ettei hänen unelmastaan tulisi koskaan totta, kun sotaa kesti vuodesta toiseen. Silloin kun hän oli alkanut haaveilla kauppansa laajentamisesta, aika oli ollut vallan toisenlainen. Silloin rakennettiin kaikkialla, tehtaat höyrysisivät täysillä, ihmisillä oli rahaa ja kaikki näyttivät rikastuvan. Silloin hänen mielessään oli alkanut kasvaa ajatus oikeasta kauppahuoneesta, eikä edes sodan syttyminen saanut häntä

lannistumaan, vaan hän alkoi rohkeasti miettiä keinoja miten voisi selviytyä.

Nyt hän saattoi tyytyväisenä sanoa olleensa viisaampi kuin monet muut. Ja varmasti myös uhkarohkeampi. Hän oli ottanut riskejä. Hän oli pelannut. Hän oli päättänyt lähteä siitä olettamuksesta, että kun sota syttyy, se kestää vuosia. Silloin kun Paasikivet ja Tannerit ja Cajanderit ja kaikki väittivät, ettei mitään sotaa tule, ettei maailma enää voi ajautua semmoiseen kaaokseen, hän, Lydia, oli päästänyt mieleensä ajatuksen, entäs jos sittenkin?

Ei hän tietenkään sotaa ollut toivonut, ei toki, mutta hän oli uskonut ihmisen raadollisuuteen ja hänen liikemiesminänsä oli uskonut, ettei sotaa voi välttää ja mitä ei voi välttää, se täytyy käyttää hyödyksi.

Niin hän oli ruvennut ostamaan. Hän oli ostanut kahvia ja sokeria ja rusinoita ja riisiryynejä ja kaikkea muuta sellaista, mikä varmasti kävisi kaupaksi ja säilyisi ja jota olisi mahdotonta hankkia sodan aikana. Kyllä hän muisti edellisestä sodasta sen verran, että vaikkei Suomi varsinaisesti sodassa ollutkaan, niin kaikesta oli puutetta ja kauppojen ovilla pitkät jonot. Varastomakasiininkin hän oli ostanut. Karjarannasta. Ei se ollut mikään hyvä rakennus, mutta halvalla hän sen saikin.

Ja koko ajan hän oli huolestunut ostostensa takia. Jos ne sittenkin olisivat vallan turhia? Jos sotaa ei tulisikaan. Silloin hän olisi hukassa. Kaikki raha kiinnitettynä ruokatavaroihin. Parhaimpina aikoina hän kirjaimellisesti nukkui niiden päällä, kun oli joutunut muuttamaan makuukamarinsakin kahvivarastoksi. Toivo naureskeli pilkallisesti hänen ostoksilleen ja on hänen se myönnettävä, että silloin marraskuussa, kun lehdissä kirjoitettiin hiekkasäkkien poistamisesta Elannon

ikkunoiden edestä Helsingissä, niin silloin hän itki. Kai Tanner tiesi, ettei mitään sotaa ole tulossa, ja hän, Lydia oli ottanut pankista lainaa vaikka kuinka paljon liiketoimiaan varten. Topikaan ei enää nauranut.

Mutta sota tuli ja kauppa kävi. Tavaroitteen hinnat nousivat ja raha alkoi menettää arvoaan. Sitä Lydia ei jäänyt itkemään, vaan jatkoi ostamistaan. Eivät hänen rahansa ehtineet sukan varressa vanhentua, vaan hän alkoi ostella edullisesti eri puolilta kaupunkia kiinteistöjä, asuintaloja ja rakentamattomia tontteja. Eksyipä joukkoon pieni maapalstakin kaupungin rajalta. Niissä rahan arvo säilyi ja hän tiesi niiden avulla voivansa toteuttaa unelmansa.

Rauhan tultua hän ryhtyi muuttamaan omaisuuttaan rahaksi. Hän myi osan kiinteistöistään ja osaa vastaan hän hankki pankeista uutta lainaa. Sen määrä hirvitti häntä itseäänkin eikä hän voinut olla ihmettelemättä, miten pankki saattoi suostua semmoisiin velkoihin. Pankki luotti häneen. Ja olihan hänellä tietysti hyvät vakuudet. Eihän kukaan ilman niitä.

Käteistä rahaa Lydialla ei ollut koskaan kuin muutama harva seteli veskassaan. Luojalle kiitos siitä! hän ajatteli vieläkin muistaessaan sen hirvittävän, sydäntä jäätävän uutisen silloin kerran, uudenvuodenpäivänä pari vuotta sitten, kun saatiin kuulla setelien leikkaamisesta. Herra Jumala, mitä semmoinen oli? Tärisevin sormin hän aukaisi pörssinsä, vaikka tiesi, ettei siellä mitään ollut. Hän oli kiikuttanut koko viikon kassan pankkiin vähän ennen sulkemista. Hänen veskaansa ei jäänyt kuin yksi ainoa leikattava viiden tuhannen markan seteli. Silti sekin pusersi vesitipan hänen silmästään.

Sen jälkeen hän ei koskaan pitänyt käteistä kotonaan. Turvallisempaa sen oli olla pankissa. Tulipalonkin takia.

Ja varkaitten. Eikä hänellä sitä paitsi rahoja enää ollutkaan sen jälkeen, kun rakennustyöt alkoivat. Joka kolikko kului nauloihin ja laastiin. Ja tietysti työmiesten palkkoihin. Rakennustarvikkeista oli hirmuinen pula, kun kaikkialla oli aloitettu jälleenrakentaminen. Pula nosti hinnat huimaavan korkeiksi, muttei Lydiaa oikeastaan pelkkä kalleus harmittanut, vaan tavaroiden surkea laatu. Aina niitä ei voitu edes käyttää. Kiukuttihan semmoinen. Joka paikassa nakutettiin nauvoja ja ulkomaankauppa kangerteli. Ulkoa ei tavaraa saatu ja sekin vähä, mitä sieltä tuli, meni sotakorvausteollisuuden tarpeisiin. Rakenna siinä sitten!

Lydia ei paljon ehtinyt seurata politiikkaa, muttei hänkään voinut välttää kuulemasta sitä pelottavaa kuiskailua, joka alkoi voimistua kommunistien vaalivoiton jälkeen. Heitä ruvettiin epäilemään kaappaushankkeista, eikä se pelko varmaankaan ihan turhaa ollut, kun ajattelee mitä muissa maissa tapahtui. Tšekkoslovakiassa, Unkarissa ja muuallakin. Siitä ei vain voinut puhua kuin salaa, eikä kommunisteja uskaltanut arvostella, mutta itse ne olivat polleita poikia ja julistivat panevansa maan asiat kerralla järjestykseen. Onneksi he eivät sentään olleet enemmistönä eduskunnassa, vaikka outoa oli sekin että heitä oli nimitetty hallitukseenkin. Ja mikä metakka oli syntynyt silloinkin, kun eri puolilla maata oli löydetty piilotettuja aseita ja järjestettiin oikeudenkäynnit ja satoja tuomittiin vankeuteen. Naurettavalta se oli tuntunut, vaikka olikin niin vakava asia. Onneksi ne tekivät itsensä sitten itse mahdottomiksi. Se Leinokin. Luovutti viattomia viholliselle.

Vaaran vuodet, niin kuin niitä ruvettiin myöhemmin nimittämään, menivät ohi eivätkä aiheuttaneet Lydian rakennustöille haittaa, mutta ilman niitä tuttaviaan, jotka

pystyivät hankkimaan hänelle tarvikkeita virallisten portaitten ohitse, hänen kauppahuoneen kuoppansa ei olisi tässä vaiheessa. Sementtiäkin hän oli saanut niin paljon, että voisi vaikka sementtikaupan perustaa. Pohjat saataisiin kyllä valetuiksi. Ja muutenkin. Kyllä se siitä nousisi, vaikka semmoiseen kiusaukseen hän oli langennut, että isomman tekisi kuin alun perin oli tarkoitus. Liiketalon siitä piti ensin, mutta sitten siihen oli tullut lisättyä vielä kolmas kerros asuntoja varten. Kun Topi oli häntä moittinut suuruudenhulluksi, hän oli sanonut vain yrittävänsä osaltaan helpottaa asuntopulaa, mikä oli tavallaan tottakin. Viranomaiset suhtautuivat myönteisemmin asuntojen rakentamiseen kuin pelkkään liiketaloon. Sitä paitsi, hän ajatteli itsekseen, ehkä Karrin saisi muuttamaan tähän taloon helpommin. Ainakin mies oli innokkaasti ollut mukana sen suunnittelemisessa. Keksinyt monta kätevää ja uudenaikaista ratkaisua myymälän puolelle, semmoisia, etteivät ne olisi Lydian mieleen edes tulleetkaan.

Joka tapauksessa sinne tulisi hänelle iso asunto ja sitten vielä kolme pienempää. Toivo saisi niistä yhden ja muut vuokrattaisiin siihen asti, kunnes Essi tarvitsee omansa. On niistäkin sitten tuloja. Sekä helpotusta asuntopulaan.

Kaupan puolelle Lydia oli päättänyt sijoittaa kenkäkaupan ja urheiluosaston Toivoa varten. Lihakauppias Väinölä saisi sieltä myös oman kulmansa. Lydia kurtisti kulmiaan. Se oli sellainen asia, johon hän ei ollut ollenkaan tyytyväinen, mutta johon hänet oli lähes väkisin pakotettu. Väinölä oli ihan kiristänyt häntä, kun hän oli tarvinnut purettavan kauppatalonsa tilalle rakennustöiden ajaksi vuokratiloja ja Väinölällä niitä oli torin kulmassa, mutta hän ei suostunut vuokraamaan niitä ennen kuin Lydia oli luvannut, että hän saisi puolestaan vuokrata Lydialta

osuuden uudisrakennuksen alakerroksesta lihakauppaansa varten. Mutta sillejä ja muuta haisevaa sinne ei kylläkään tuotaisi, siitä Lydia oli päättänyt huolehtia. Ei siitäkään huolimatta, että Väinölää varten oli erotettu semmoinen erillinen kulmaus, josta oli suora yhteys kadulle, vaikkei tietenkään pääsyä kauppahuoneen puolelle.

Pääoven viereen sijoitettaisiin pieni, hyväntuoksuinen soppi kemikaalioita varten. Siellä voitaisiin myydä myös muuta pikkutavaraa. Tekokukkia ja hiussolkia, huiveja ja hansikkaita ja muuta sellaista. Mutta ylempi kerros oli varattu vaatteille ja Lydian rakkailla kankaille. Siellä olisi osasto herroille ja oma suuri, peilein sisustettu, daameille. Vaikkei Lydia pystynyt kauppataloaan vielä kuvittelemaankaan, niin naistenosastonsa hän näki selvästi. Se olisi hienoin koko maassa.

Lydia tunsu, miten Essi hypisteli hänen sormuksiaan. Hän oli taas laihtunut. Mutta se ei ollut mikään ihme. Tämmöinen rakentaminen tämmöisenä aikana veisi hermot keneltä tahansa. Hän tiesi kyllä olevansa pikkuisen epärehellinen itseään kohtaan pannessaan kaiken rakentamisen syyksi. Oli hänellä toinenkin huolen aihe. Karri. Sitä hän ei tiennyt, kumpi oli suurempi.

Lydia muisti, miten hän oli monta vuotta sitten tavannut miehen ensimmäisen kerran, kun tämä oli tullut ostamaan hänen uudesta kenkäkaupastaan kalosseja keskellä talvea. Sen jälkeen he olivat kohdanneet silloin tällöin, mutta vasta sinä syksynä, kun talvisota syttyi, he olivat alkaneet miettiä yhteistä tulevaisuutta. Ei se ollut mitään kiihkoisaa rakkautta vaan pikemminkin vain kahden yksinäisen halua löytää toinen ihminen rinnalleen. Karri oli ollut siihen asti vakaa vanhapoika, mutta Lydialla oli kaksikin avioliittoa takanaan ja hänen ainoa oma lapsensa, Toivo, oli vastikään mennyt naimisiin. Silloin

Lydia oli alkanut ajatella miten yksinäiseksi hän tuleekaan, kun vielä Essi lähtee. Se oli ehkä ollut päällimmäinen syy siihen, että hän suostui Karrin ehdotukseen.

Pikapäin ei avioliittoa silti solmittu. Tuli sota ja Lydian vuosisadan pituiset päivät kuluivat siihen, että hän huolehti Topista. Joka päivä hän odotti kirjettä. Joka päivä hän pelkäsi. Pelkäsi niinkin paljon, että lähti kerran miniänsä luo kyselymään, oliko tämä kuullut Toivosta mitään, kun hän ei ollut itse saanut pojasta mitään tietoa kolmeen viikkoon. Mutta ei ollut Annikkikaan. Siinä he istuivat keittiön pöydän vastakkaisilla puolilla tuijottaen toisiaan ääneti silmät tyhjinä, mustina renkuloina valkoisissa kasvoissa.

Mutta Toivo oli tullut takaisin terveenä ja iloisena. Silloin Lydialla oli taas ollut aikaa ajatella itseäänkin. Ja Karria. He menivät naimisiin heti, ja Karri antoi hänelle nämä sormukset. Silloin ne olivat ihan sopivat, nyt ne hölskyivät ja kun oli hiljaista, niin niiden kilahtelun saattoi hyvin kuulla.

He tekivät oikean häämatkan. Lydian poskia alkoi kuumottaa, kun hän muisteli sitä. Eivät he kaukana käyneet, Helsingissä vain, jotta Lydia voisi yhdistää huvitteluun myös hyödyn ja käydä muutamissa tukkuliikkeissä ottamassa selvää, mitä kaikkea oli saatavissa. Ei hän kuitenkaan ehtinyt kaikkiin niihin paikkoihin, mitä oli suunnitellut, koska Karri ei olisi päästänyt häntä hetkeksikään luotaan. ”Ajattele nyt, miehellä on ensi kertaa lähes viiteenkymmeneen vuoteen oma vaimo”, Karri sanoi ja väitti, että hänelle tulee kova kiire, kun hän yrittää korvata menneitten vuosien menetykset. Kyllä hän Karria ymmärsi eikä hänelläkään loppujen lopuksi ollut niin paljon töitä, etteikö olisi voinut niistä tinkiä. Eikä se kohta tinkimiseltä tuntunutkaan. Ihanaa se oli pitkästä aikaa. Vaikka olisi hän Karrin tähden

toivonut olevansa muutamaa vuotta nuorempi. Muutamaa vuosikymmentäkin. Ei häntä itseään vanheneminen paljoa häirinnyt, mutta mies olisi tietysti ensimmäiseksi vaimokseen tarvinnut nuoren ja pehmeän ja kokemattoman. No, pehmeä hän kyllä oli ollut, liikaakin.

Karri sanoi, ettei hän mitään työnhuitukoita halunnutkaan, hän halusi semmoisen vaimon, jolla oli jo elämänviisautta ja ymmärrystä. Juuri semmoisen kuin Lydia. Ja kai se niin oli, miksi mies muuten olisi valinnut hänet. Elämänviisauden laita kuitenkin osoittautui olevan niin ja näin. Kun palattiin kotiin, Karri ihan itsestään selvänä asiana alkoi puhella Lydian tavaroitten siirtämisestä joen toiselle puolelle, kun miehellä oli siellä puoli puutaloa tehtaan asuntoa. Lydia sanoi heti, ettei semmoinen tule kysymykseenkään, kun hänellä on kokonainen oma puutalo joen toisella puolella. Siellä hän aikoi asua, niin että mies voisi ruveta siirtämään omia tavaroitaan.

Karri sanoi, että älä nyt ole tyhmä. Hänellä oli niin pieni vuokra, että sitä kyllä jaksoi maksaa ja kun vuokrataan Lydian talo kaupungin puolelta, niin siitä saadaan roimat tulot. Yritti vedota hänen kauppiaaminäänsä, muttei hän semmoiseen langennut. Niin tilanne jäi ratkaisemattomaksi eikä siihen moneen vuoteen sitten ratkaisua tarvinnut hakeakaan, kun uusi sota syttyi ja Karri ilmoitti lähtevänsä mukaan. Lydia yritti estellä, että mitä siellä vanhoilla miehillä tehdään, kun on nuoriakin, ainakin aluksi, mutta Karri sanoi, että hänessä on upseeriainesta ja tiettyä teknistä tietämystä niin, että hänelle kyllä paikka löytyy. Ja jos hän sattuu siellä kuolemaan, niin Lydia kärrää sitten vain hänen tavaransa joen yli ja myy vaikka kaupoissaan, jos ei tarvitse niitä.

Lydiasta oli surkeaa, kun mies lähti vihoissaan, mutta eivät he olleet oikeastaan ehtineet vielä edes tottua toisiinsa niin, että hän olisi tuntenut kotoa jotain puuttuvan. Ja aluksi hän oli paljon enemmän huolissaan taas Toivon takia kuin miehensä, mutta sitten Karri tuli lomalle ja ensimmäistä kertaa jäi yöksi Lydian taloon.

Hän oli laihtunut ja uurteinen, hiuksetkin olivat saaneet lisää harmaata ja Lydiasta näytti, että miehen pitkä varsikin oli entistään kumarampi. Kun Karri silloin illalla soitti Lydian ovikelloa, vaimo ei ollut tuntea häntä, mutta eihän siinä kukaan muukaan voinut olla. Mies rämäytti reppunsa eteisen lattialle ja koppasi Lydian syliinsä. Voimia hänellä tuntui vielä olevan jäljellä kun hän nosti lyhyen vaimonsa omalle korkeudelleen ja suuteli tätä kiivaasti, melkein vihaisesti.

Karri ei kertonut sanallakaan, minkälaista hänellä oli siellä ollut, mutta lomalle hän oli päässyt saatuaan sirpaleen olkavarteensa. Hän oli ollut sairaalassa muutaman päivän ja lomaa oli annettu sen lisäksi kahdeksan vuorokautta. Niistä menisi matkoihin kaksi niin, että kotona hän voisi olla kuusi päivää.

Sen loman aikana Lydia rakastui aviomieheensä. He eivät keskustelleet vähääkään asunnoista ja asumisesta. Karri ei edes käynyt joen toisella puolella, vaan oleskeli ilman muuta Lydian luona. Lydia oli kiitollinen siitä, että hänellä oli kaupoissaan hyvät apulaiset, joten hänelle riitti pelkkä käväisy päivittäin siellä. Kenkä- ja kangaskaupoissa oli hiljaista, mutta ruokapuodissa tietysti kävi ihmisiä. Lydia piipahti laskemassa vaatimattomat kassat, muun ajan hän vietti miehensä kanssa. Ja hänestä tuntui, ettei hän ollut koskaan elänyt yhtä onnellista aikaa, vaikkei se tietysti niin ollutkaan.

Sukupolvenvaihdos ei aina suju kivuitta.

Vaaran vuodet ovat takana päin, ja Lydia on noussut piiasta menestyväksi kauppiaaksi. Nyt hän seisoo ottotyttärensä Essin kanssa työmaalla, jolle on nousemassa komea Grönlundin kauppahuone. Oma tavaratalo on ollut Lydian suuri unelma – ja hän on päättänyt, että Essillä tulee olemaan merkittävä rooli sen tulevaisuudessa.

Ahkera Essi on kuin omiaan liikkeen jatkajaksi, mutta aikuisuuden kynnyksellä tytön sisällä myrskyää. Opinnot takkuavat, kun mielessä kummittelee isän kuolema ja muistoihin painunut oikea äiti. Lisäksi Essi on rakastumassa kohtalokkaasti. Voiko hän täyttää ottoäitinsä saappaat, vai valuuko Lydian elämänmittainen ponnistelu hukkaan?

Narukaruselli on itsenäinen jatko-osa Leila Tuuren historialliselle romaanille *Peiliinkatsoja*.

Leila Tuure (1938–2024) oli porilaissyntyinen kirjailija ja historianopettaja. Hänet tunnetaan erityisesti Poriin sijoittuvista historiallisista romaaneistaan.